

ARTICULUS PRIMUS.

An sine peculiari revelatione homo possit esse certus certitudine fidei, vel Theologica, se esse in gratia?

§. I.

Præmittitur quod apud omnes est certum, & duplici conclusione proposita difficultes resolvitur.

ni, in genere causæ materialis, dispositio per proprium actum causatum ex motione divina.

73 Obijcies secundo contra secundam partem ejusdem assertionis, in qua diximus requiri dispositiones ad gratiam, etiam in parvulis: Scriptura, Concilia, & SS. Patres ponunt dispositiones ad gratiam in actibus liberi arbitrii: Sed parvuli carent usu liberi arbitrii: Ergo in ipsis nulla potest esse dispositio ad gratiam. Unde S. Thomas in 4. dist. 17. q. 1. art. 2. asserit in parvulis non requiri aliquam preparationem ad gratiam.

74 Respondeo Scripturam, Concilia, & Patres loqui de dispositionibus adultorum, quia ut plurimum moventur ad hortantur homines ut ad gratiam se disponant.

Ad D. Thomam dicendum est ipsum loqui de dispositionibus in actu secundo, ut patet ex termino quo utitur: preparatio enim non significat quamcumque dispositionem, sed dispositionem per modum actus secundi.

75 Obijcies tertio contra secundam conclusionem: Dispositio physica recipitur in eodem subiecto cum forma ad quam disponit: Sed actus liberi arbitrii, disponentes ad gratiam sanctificantem, non sunt in essentia anime, quæ est subiectum talis gratiæ, sed in ejus potentis: Ergo non sunt dispositiones physice ad illam, sed tantum morales, & ex divina institutione.

Confirmatur: Dispositio physica ad aliquam formam, debet semper, & in omni recipiente esse necessaria: Sed motus liberi arbitrii, disponentes adultos ad justificationem, non sunt dispositiones necessarie in omni subiecto ad receptionem gratiæ sanctificantis, ut constat in parvulis: Ergo non sunt dispositiones physice, sive ex natura rei, ad receptionem talis gratiæ.

76 Confirmatur amplius: Dispositio physice necessaria ad forme introductionem, solet etiam esse necessaria ad conservationem ejus in subiecto: Sed gratia ad sui conservationem non indiget dispositione consistente in actibus liberi arbitrii, ut patet in justis dormientibus: Ergo illi actus non sunt dispositio physica, sive ex natura rei ad ipsam.

77 Ad objectionem respondeo, dispositiones & formas eodem modo recipi in eodem subiecto quoad, id est in eodem composito, vel supposito: non requiri tamen quod in eodem subiecto quo & immediato, seu in eadem potentia subiectentur: nam ut docet Aristoteles, bona imaginatio est dispositio ad bonum ingenium, & tamen non residet in eodem subiecto, & in sententia Thomistarum dispositiones ad formam substantialem non recipiuntur immediate in materia prima, in qua recipitur forma substantialis, sed in toto composito: non est ergo necessaria ut dispositiones ad gratiam sanctificantem, quamvis physice sint, subiectentur in essentia anime, in qua est talis gratia, sed satis est, ut immediate subiectentur in aliqua anime potentia: hanc enim percipiendum, actuando, & elevando, percipiunt etiam & elevant animam, ut fit proportionata ad recipiendam gratiam.

78 Ad primam confirmationem respondeo negando Majorem universaliorem sententiam: discussus enim est dispositio physica, sive ex natura rei, prærequisita in homine ad scientiam, a quo tamen non dependet scientia in Angelo: vita in uno homine realiter dependet a tali complexione: a qua tamen non dependet, sed a contraria in alio: mollietas in cera ex natura rei dependet a calore, & tamen hanc dependentiam non habet in luto. Pariter ergo, licet gratia sanctificans in pueris nullam dicat dependentiam a motibus liberi arbitrii, eam tamen ex natura rei importat in adultis peccatoribus.

79 Ad secundam similiter dico, Majorem non esse universaliorem veram, sed aliquando falsam: calor enim qui requiritur ad introductionem forme carbonis in lignum, non est necessarius ad talis forme conservationem.

Agendum hic esset de dispositionibus ad gratiam actualem, & discutendum, an homo ex viribus nature possit se disponere ad primum auxilium gratiæ, vel saltem, an facienti quod in se est ex sola facultate nature, Deus non denegat gratiam, sed ipsam infallibiliter & ex certa lege imperiatur? Verum quia in Tractatu de prædestinatione dist. 2. art. 3. dilucide & exacte has difficultates resolvimus, ab his in præsentia abstinemus, & ad locum illum Lectorem remittimus. Unde fit

DISPUTATIO V.

De Certitudine Gratiae.

D. Ius Thomas art. 5. hujus quæstionis 112. agit de certitudine gratiæ: unde ut ea qua ibi docet exponamus, hanc disputationem subiungimus, in qua duo tantum examanda occurrunt. Primum est, an aliquis seclusa peculiari revelatione, possit esse certus certitudine fidei, vel Theologica, se esse in gratia, & mundatum ab omni peccato? Secundum, an saltem possit habere certitudinem moralem sus justitiæ, quæ omnem formidinem excludat?

6 Hanc Scripturæ & SS. Patrum doctrinam confirmat definitio Tridentini sess. 6. cap. 9. dicens: Sicut nemo plus de Dei misericordia, de Christi merito, de quo sacramentorum virtute & efficacia dubitare debet: sic quilibet, dum seipsum suamque propriam infirmitatem & indisciplinam respicit, de sua gratia formidare & timere potest: cum nullus scire valeat, certitudine fidei, cui non potest subesse falsum, se gratiam Dei esse consecutum. Ubi Concilium non solum reprehendit & damnat dicentes, hanc fidem necessariam esse ad justificationem, sed etiam asserentes eam esse possibilem, ut patet ex illis verbis: Cum nullus scire valeat, &c.

7 Potest etiam suaderi conclusio ratione: Per fidem divinam ea solum cognoscimus, quæ vel in S. Scriptura, vel in traditionibus sunt revelata, & proposita ab Ecclesia, per Concilia, vel Summos Pontifices: Sed non est revelatum, nec ab Ecclesia propositum ut revelatum, quod aliquis sit in gratia: Ergo id non potest cognosci fide divina. Major patet: Minor probatur. Quamvis enim revelatum sit Deum parcere vere penitentibus, nullibi tamen est revelatum, quod ille aut iste in particulari vere & sincere penituerit, & quod minister sacramenti penitentiam habuerit intentionem ipsum absolvendi a peccatis: Ergo, &c.

8 Dico secundo: Non potest homo certo judicare se esse justum etiam certitudine Theologica.

9 Probatur breviter: Id dicitur certum certitudine Theologica, quod virtualiter continetur in aliqua propositione universaliter a Deo revelata, & nobis per Ecclesiam proposita: Sed hæc particularis propositio, *Ego sum in gratia*, vel, *Mihi sunt remissa peccata*, non continetur virtualiter sub aliqua universaliter a Deo revelata, & nobis per Ecclesiam proposita: Ergo non potest esse certa certitudine Theologica. Major est certa. Minor probatur. Absoluta propositio particularis non continetur sub universaliter conditionata, quamvis non est certum conditionem esse completam in hoc individuo: Sed omnes propositiones generales de justificatione hominis, a Deo revelate, & nobis per Ecclesiam propositæ, sunt conditionales (Deus enim non promittit gratiam & veniam peccatoribus, nisi sub conditione quod vere & sincere peniteant) & nulli certo constare potest talem conditionem esse impletam: quandoquidem illa posita est in actibus internis conscientia hominis, qui nec in se videntur, nec per experientiam sufficienter ipsimet homini innotescunt: Ergo propositio ista, *Ego sum justificatus*, non continetur virtualiter sub aliqua universaliter a Deo revelata.

10 Confirmatur: Certitudo Theologica vel potest esse quasi a priori, ex causis nostræ justificationis, vel quasi a posteriori ex effectibus ejus: Sed neutro modo haberi potest: Ergo simpliciter est impossibile, absque speciali revelatione. Major patet: Minor quoad primam partem probatur. Causa gratiæ in anima est triplex, scilicet Deus, minister sacramentorum, & actus proprii penitentis, qui sunt dispositiones ad illam: Sed nullas potest esse certum de provisione Dei causantis gratiam in anima, secundum illud Job 9. *Si venerit ad me, non videbo eum: si autem abierit, non intelligam: neque de efficacia sacramentorum, utpote que dependet ab intentione ministræ, qui nobis occulta est, & ab ordinatione & intentione Episcopi ordinantis, & consentientis illi potestatem, de qua etiam non possumus habere certam notitiam: nemo enim potest esse certus de propria dispositione, cum non possit certo cognoscere, an habeat verum dolorem de peccatis, ex motivo supernaturali, qui sit contritio vel saltem attritio: Ergo nemo potest habere certam cognitionem causarum gratiæ.*

11 Quod vero eam a posteriori, & per effectus certo cognoscere nequeat, manifestum est: quia nullus est effectus habens cum gratia necessariam connexionem, certo & infallibiliter cognoscibilis, propter maximam conformitatem quam habent opera nature cum operibus gratiæ: mens enim humana (inquit Gregorius) sepe sibi mentitur, & fingit se bonum amare quod non amat, ut experientia compertum est.

12 Confirmatur: Inter omnia gratiæ indicia hæc duo sunt potissima, scilicet velle exponere vitam, seu subire martyrium, & nullius peccati mortalis habere conscientiam: Sed ex nullo istorum potest aliquis certo cognoscere se esse in gratia: Ergo id non potest certo scire a posteriori, seu ex signis aut effectibus. Minor probatur quoad primam, quia reperitur falsi martyrium, qui cum patient se ex vero laudabili motivo subire martyrium, ex aliquo tamen vitioso, sed relicto, aguntur in mortem, dumque existimant se perfecte relinquere seipsum, id quod habent pretiosissimum, scilicet vitam, profundando, modo subiliori seipsum committunt. Suadetur etiam quoad secundum, Nam David & Paulus erant sine conscientia peccati mortalis, & tamen primus dicebat: *Ab oculis meis mundus me Dominus secum* vero exclamabat: *Nihil mihi confitetur sum, sed non in hoc justificatus sum*. Quæ verba expendens Hieronymus lib. 2. adversus Pelagianos, ait:

Qui hoc dicebat; nullus inique peccati sibi conscius erat: sed quia legerat, *Delicta quis intelligit*; & sunt via que videntur vitro justa, novissima autem eorum respiciunt in profundum inferni: idcirco temperabat sententiam: ne forte per ignorantiam deliquisset, maximo cum Scriptura reserretur; *Es justus qui peris in justitia sua*.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Obijcies primo contra primam conclusionem: Apostolus ad Rom. 8. ait: *Ipsæ spiritus testimonium reddit spiritui nostro, quod sumus filii Dei*: At testimonium S. Sancti est infallibile, eique fide Catholica tenemur assentiri: Ergo fide Catholica postumus ac tenemur credere, nos esse filios Dei, & per consequens justificatos, & in statu gratiæ. Unde August. lib. de vera posit. cap. 2. *Non dicimus, inquit, dimittite nobis debita nostra, sed sitis peccatis, quæ remissa credimus in baptismo, nisi de fide dubitemus*.

Respondeo verba Apostoli intelligenda esse de tota Ecclesia, cui S. Sanctus testatur quod habet spiritum adoptionis: non autem de singulis Christianis in particulari: confert enim Apostolus tota Epistola ad Romanos Ecclesiam cum Synagoga, contendens Ecclesiam habere spiritum adoptionis: Synagoga vero habuisset spiritum timoris. Si tamen velimus illud de fidelibus in particulari intelligere, dici poterit, Apostolum illis verbis non movere & excitare ad Deum ut patrem invocandum, ait enim: *Quoniam spiritus Dei agitur, hi filii Dei sunt*: hæc autem invocatio non procedit ex certa fide, quam uniusquisque fidelis habeat de sua justitia, sed vel ex certa fide, qua credimus Deum esse patrem, qui nos vult in filios adoptare, si per nos non steterit, vel ad summum ex certitudine spei, qua confidimus Deum jam nobis remisisse peccata, & in filios adoptasse.

Ad testimonium Augustini dicendum est, quod ille per particulam (*credimus*) intelligit, confidimus, & existimamus: scilicet enim verbum illud *credere*, usurpatur pro arbitrari, atque confidere. Unde idem S. Doct. lib. 2. contra Cresconium c. 26. eandem sententiam expressit, & loco *credimus*, posuit *confidimus*: conscientia autem multum a certitudine fidei distat, cum testimonium probabile ad eam sufficiat.

Obijcies secundo: Ecclesia sancta non est magis certa de martyrio hujus hominis, quam ipse qui illud subit, & mortem pro Christo sustinet: Sed Ecclesia indubitata fide ascribit illum catalogo Sanctorum: Ergo & ipse Martyr fide Catholica cognoscit & credit se habere gratiam & sanctitatem.

Respondet Medina negando Majorem: quia (inquit) in canonizatione Sanctorum Ecclesia habet specialem assentientiam S. Sancti, ut nunquam decipatur. Sed argumentum non cogit ut ad hoc recurratur: nam vel loquitur de Martyre, dum actualiter suffert passionem, & nondum mortuus est, & sic non canonizatur ab Ecclesia; vel sit sermo de Martyre jam mortuo, & tunc certo scit se habere gratiam, quia experitur fructum martirii, tuncque solum canonizatur ab Ecclesia.

Obijcies tertio: In Symbolo Apostolorum nobis proponitur credendus esse articulus, *remissionem peccatorum*: Ergo uniusquisque credere debet suum peccatorum remissionem, ac proinde se esse in gratia, cum peccatorum remissio non nisi per gratiam fiat.

Respondetur quod articulus remissionis peccatorum qui nobis in Apostolorum Symbolo credendus proponitur, non est quod uniusquisque credat peccata sibi esse remissa, ut volunt heretici, sed quod sibi remittantur, si vere de illis peniteat, & ad justitiam se disponat.

Obijcies quarto contra secundam conclusionem: Quoties aliqua propositio particularis evidenter proponitur vel deducitur ut contenta sub aliqua universaliter de fide, veritas illius creditur certo, certitudine saltem Theologica: At hæc propositio, *Ego sum in gratia*, in universaliter est revelata in multis principiis, ex quibus evidenter deducitur: Ergo potest esse mihi certa certitudine saltem Theologica. Major patet: Minor probatur. Hoc est unum principium revelatum, quod scilicet qui sacramentum baptismi vel penitentiam recipit cum sufficienti dolore, consequitur peccatorum remissionem: At in particulari quod evidenti experimento potest cognoscere, se esse unum ex illis, qui cum sufficienti dolore baptizatus & absolutus est; nam de veritate sacramenti constat, de propria etiam dispositione potest esse certus, tum quia nemo est tam stupidus, qui statuat non possit evidenter cognoscere, quia fide, intentione, & affectu ad sacramentum accedat; tum etiam quia nunquam posset homo securus accedere ad sacramentum, si tam occulta esset congrua dispositio ad illud, ut eam nunquam certo cognoscere posset; Ergo, &c.

Hæc

Thom. Gonet, Tom. IV.

